

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. rugsėjo 19 d.*

„Socialinė apsauga — Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 — Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimas — Šveicarijos piliečiai, gyvenantys Šveicarijoje ir dirbantys Liuksemburge — Vaiko priežiūros atostogų išmokos (indemnit  de cong  parental) skyrimas — „Išmokos šeimai“ (prestation familiale) sąvoka“

Sujungtose bylose C-216/12 ir C-217/12

dėl *Cour de cassation* (Liuksemburgas) 2012 m. balandžio 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2012 m. gegužės 8 d. pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje, pradėtoje

Caisse nationale des prestations familiales

prieš

Fjola Hliddal (C-216/12),

Pierre-Louis Bornand (C-217/12),

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurią sudaro kolegijos pirmininkas T. von Danwitz, teisėjai A. Rosas (pranešėjas), E. Juh sz, D. Šv by ir C. Vajda,

generalinis advokatas M. Wathelet,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Caisse nationale des prestations familiales*, atstovaujamos advokato M. Thewes,

— F. Hliddal ir M. Bornand, atstovaujamų advokatės C. Erpelding,

— Europos Komisijos, atstovaujamos V. Kreuzsitz ir D. Martin,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

* Proceso kalba: prancūzų.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97 (OL L 28, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 3), su pakeitimais, padarytais 1998 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1606/98 (OL L 209, p. 1, toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 1 straipsnio u punkto i papunkčio ir 4 straipsnio 1 dalies h punkto išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai buvo pateikti nagrinėjant du ginčus tarp *Caisse nationale des prestations familiales* (Socialinio draudimo fondo taryba, toliau - CNPF) ir atitinkamai Šveicarijos piliečių F. Hliddal ir M. Bornand, pagal darbo sutartį dirbančių Liuksemburge, dėl CNPF atsisakymo jiems išmokėti vaiko priežiūros atostogų išmoką.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnyje apibrėžiamos šioje srityje jo reglamentuojamos sąvokos.
- 4 Šio reglamento 1 straipsnio u punkte numatyta:
  - i) išmokos šeimai reiškia visas išmokas natūra arba pinigais, skirtas padengti šeimos išlaidas, pagal 4 straipsnio 1 dalies h punkte numatytus teisės aktus, neįskaitant II priede nurodytų specialių vaiko gimimo ar įvaikinimo išmokų;
  - ii) pašalpos šeimai reiškia periodišką išmoką pinigais, kurių skyrimas priklauso tikrai nuo šeimos narių skaičiaus ir prireikus nuo jų amžiaus.“
- 5 Pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies h punktą jis taikomas visiems socialinės apsaugos sričių teisės aktams, susijusiems su išmokomis šeimai.
- 6 Reglamento Nr. 1408/71 5 straipsnyje nustatyta:

„Valstybės narės apie 4 straipsnio 1 ir 2 dalyje nurodytus specialius teisės aktus ir specialias sistemas, 4 straipsnio 2a dalyje nurodytas specialias neįmokines išmokas, 50 straipsnyje nurodytas minimalias išmokas bei 77 ir 78 straipsniuose nurodytas išmokas turi pranešti ir paskelbti pagal 97 straipsnio nuostatas.“
- 7 Reglamento 13 punkte „Bendrosios taisyklės“ nustatyta:

„1. Laikantis 14c ir 14f straipsnių, asmenims, kuriems taikomas šis reglamentas, taikomi tik vienos valstybės narės teisės aktai. Tokie teisės aktai nustatomi remiantis šios antraštinės dalies nuostatomis.

2. Laikantis 14–17 straipsnių:

- a) vienos valstybės narės teritorijoje pagal darbo sutartį dirbančiam asmeniui taikomi tos valstybės teisės aktai, net jeigu jis gyvena kitos valstybės narės teritorijoje arba įmonės, kurioje jis dirba, buveinė juridškai įregistruota ar veiklos vieta arba ji nusamdęs asmuo yra kitos valstybės narės teritorijoje;

<...>“

8 Šio reglamento 73 punkte nustatyta:

„Pagal darbo sutartį dirbantis asmuo arba savarankiškai dirbantis asmuo, kuriam taikomi valstybės narės teisės aktai, už savo šeimos narius, gyvenančius kitos valstybės narės teritorijoje, turi teisę gauti išmokas šeimai, mokamas pagal pirmosios valstybės teisės aktų nuostatas, tartum jie gyventų toje valstybėje, laikantis VI priedo nuostatų.“

9 Europos bendrijos ir jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimo dėl laisvo asmenų judėjimo, pasirašyto 1999 m. birželio 21 d. Liuksemburge ir Europos Bendrijos vardu patvirtinto 2002 m. balandžio 4 d. Tarybos ir Komisijos Sprendimu dėl bendradarbiavimo mokslo ir technologijų srityje susitarimo (OL L 114, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 41 t., p. 89, toliau – EB–Šveicarijos susitarimas“), 8 straipsnyje nustatyta:

„Pagal II priedą Susitariančiosios Šalys parengia nuostatas dėl socialinės apsaugos sistemų suderinimo visų pirma turėdamos tikslą:

- a) užtikrinti, kad būtų taikomos vienodos sąlygos;
- b) apibrėžti taikytinus įstatymus;
- c) suderinti visus laikotarpius, į kuriuos atsižvelgiama susijusių šalių nacionaliniuose įstatymuose, tam, kad būtų galima įgyti ir užtikrinti teisę gauti pašalpas bei tokias pašalpas apskaičiuoti;
- d) mokėti pašalpas asmenims, nuolat gyvenantiems Susitariančiosios Šalies teritorijoje;
- e) skatinti valdžios organų ir institucijų tarpusavio administracinę paramą bei bendradarbiavimą.“

10 EB–Šveicarijos susitarimo II priedo, susijusio su socialinių sistemų koordinavimu, 1 straipsnyje numatyta:

„1. Dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo Susitariančiosios Šalys sutaria tarpusavyje taikyti Bendrijos teisės aktus, į kuriuos daroma nuoroda, galiojančius šio Susitarimo pasirašymo dieną ir su pakeitimais, nurodytais šio priedo A skirsnyje, arba tokius aktus atitinkančias teisės normas.

2. Šio priedo A skirsnyje nurodytuose aktuose vartojama sąvoka „valstybė(s) narė(s)“ be kitų susijusiuose Bendrijos teisės aktuose nurodytų valstybių papildomai taikoma Šveicarijai.“

11 Minėto priedo A skyriuje, be kita ko, daroma nuoroda į Reglamentą Nr. 1408/71.

12 Pažymėtina, kad Reglamentas Nr. 1408/71 buvo pakeistas 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 883/2004 dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo (OL L 166, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t. p. 72), kuris buvo pradėtas taikyti 2010 m. gegužės 1 d., t. y. nuo Reglamento Nr. 1408/71 galios netekimo dienos. EB–Šveicarijos susitarimo II priedas buvo atnaujintas 2012 m. kovo 31 d. Mišraus komiteto, įsteigto Europos bendrijos ir jos valstybių narių ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimu dėl laisvo asmenų judėjimo, Sprendimu

Nr. 1/2012 dėl laisvo asmenų judėjimo, kuris pakeitė minėto 2012 m. balandžio 1 d. įsigaliojusio Susitarimo dėl socialinės apsaugos sistemų koordinavimo II priedą (OL L 103, p. 51). Nuo to momento EB–Šveicarijos susitarimo II priede atsirado nuoroda į Reglamentą Nr. 883/2004. Tačiau kadangi pagrindinės bylos ginčo faktinės aplinkybės susiklostė prieš įsigaliojant šiam sprendimui, pagrindinėje byloje nagrinėjamiems ginčams *ratione temporis* taikomas Reglamentas Nr. 1408/71, nes, be kita ko, pagal Reglamento Nr. 883/2004 90 straipsnio 1 dalį Reglamentas Nr. 1408/71 galioja ir toliau turi teisinę galią įgyvendinant EB–Šveicarijos susitarimą tol, kol jis bus pakeistas; iš dalies pakeisto EB–Šveicarijos susitarimo II priedo A skirsnio 3 punkto II papunktyje išliko nuoroda į Reglamentą Nr. 1408/71 „kai tai susiję su anksčiau išnagrinėtomis bylomis“.

Liuksemburgo teisė

13 Darbo kodekso L.234-43 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Nustatomos specialios atostogos, vadinamosios „vaiko priežiūros atostogomis“, suteikiamos gimus vienam ar daugiau vaikų arba jį (juos) įsivaikinus, už kuriuos mokamos išmokos šeimai ir kai, atsižvelgiant į prašymą suteikti vaiko priežiūros atostogas pateikiantį asmenį, tenkinamos iš dalies pakeisto 1985 m. birželio 19 d. Įstatymo dėl šeimos išmokų ir dėl nacionalinės šeimos išmokų kasos įsteigimo 2 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytas sąlygas, ir jei šiems vaikams nėra suėję penkeri metai.

Prašymą suteikti vaiko priežiūros atostogas gali pateikti vienas iš tėvų (toliau – tėvas arba motina), jei jis:

- yra įsisteigęs arba nuolat gyvena Liuksemburge, arba patenka į Bendrijos reglamentų taikymo sritį,
- vaiko (vaikų) gimimo ar įsivaikinimo momentu teisėtai dirbo Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje esančioje darbo vietoje ir iki vaiko priežiūros atostogų pradžios yra įgijęs 12 mėnesių nepertraukiamo darbo pagal sutartį arba mokomosios praktikos pas tą patį Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje teisėtai įsisteigusį darbdavį stažą, jei per mėnesį išdirbo ne mažiau kaip pusę paprastai šioje įmonėje dirbamo darbo laiko, nustatyto įstatymu arba kolektyvine sutartimi, ir šios jo sutarties galiojimo laikotarpis apima visą vaiko priežiūros atostogų laikotarpį,
- yra nepertraukiamai apdraustas privalomuoju draudimu pagal Socialinio draudimo kodekso 1 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 10 punktus,
- savo šeimoje augina vieną ar daugiau vaikų, dėl kurių nuo jų gimimo ar įvaikinimo pateikė vaiko priežiūros atostogų pagal L. 234-45 straipsnio 3 dalį prašymą, arba dėl kurių bent jau nuo L. 234-45 straipsnio 2 dalyje nustatytos datos pateikė išankstinį pranešimą apie vaiko priežiūros atostogų pagal L. 234-45 straipsnio 4 dalį prašymą ir per visas vaiko priežiūros atostogas daugiausia užsiima jų lavinimu,
- vaiko priežiūros atostogų laikotarpiu niekur nedirba visą darbo dieną arba dirba vienoje ar keliose darbovietėse ne visą darbo dieną, tačiau per mėnesį faktiškai išdirbtas visas darbo laikas, įskaitant galimas papildomas valandas, neviršija pusės įmonėje pagal įstatymą ir kolektyvinę sutartį nustatyto mėnesinio darbo laiko.“

14 Socialinės apsaugos kodekso 306 straipsnis numatyta:

„1. Per vaiko priežiūros atostogas, suteiktas pagal Darbo kodekso L. 234-43-L. 234-49 straipsnius, 1979 m. balandžio 16 d. iš dalies pakeisto 1985 m. gruodžio 24 d. įstatymo, nustatančio valstybės tarnybos bendrąsias nuostatas, 29 a-29 f straipsnius ir iš dalies pakeisto 1985 m. gruodžio 24 d. Įstatymo, nustatančio savivaldos tarnautojų tarnybos bendrąsias taisykles, 30 a-30 f straipsnius, vietoje darbo užmokesčio mokama nustatyto dydžio pinigine išmoka (toliau - išmoka): 1 778,31 eurų suma

per mėnesį už atostogas visą darbo dieną ir 889,15 eurų per mėnesį už vaiko priežiūros atostogas ne visą darbo dieną. Ši išmoka mokama kas mėnesį per visą šiame skyriuje numatytą vaiko priežiūros atostogų laikotarpį.

<...>

2. Teisė į išmoką vieno ar daugiau vaikų gimimo ar įsivaikinimo pagrindu taip pat suteikiama savarankiška veikla užsiimančiam asmeniui, jei už atitinkamus vaikus mokamos išmokos šeimai ir jie, atsižvelgiant į prašymą išleisti vaiko priežiūros atostogų pateikiantį asmenį, atitinka 270 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytas sąlygas, jei šiems vaikams nėra suėję penkeri metai, ir jeigu jis:

- a) yra įsisteigęs arba nuolat gyvena Liuksemburge, arba patenka į Bendrijos reglamentų taikymo sritį;
- b) vaiko (vaikų) gimimo ar įsivaikinimo momentu teisėtai dirbo Liuksemburgo Didžiojoje Hercogystėje;
- c) buvo nepertraukiamai apdraustas privalomuoju draudimu ne trumpiau nei dvylika mėnesių iki vaiko priežiūros atostogų pagal šio kodekso 1 straipsnio 1 dalies 4, 5 ir 10 punktus pradžios;

<...>

15 To paties kodekso 308 straipsnyje nurodyta:

„1. Išmoka, kuri buvo išmokėta už motinystės ar įsivaikinimo atostogas, negali būti kumuliuojama nei su vaiko lavinimo pašalpa (*allocation d'éducation*) arba ne Liuksemburgo mokama panašaus pobūdžio išmoka, nei su ne Liuksemburgo mokama išmoka, skiriama per tėvystės atostogas, suteiktas dėl to paties vaiko arba vaikų, išskyrus padidintą vaiko lavinimo pašalpą už tris ir daugiau vaikų ar neįgalų vaiką arba panašaus pobūdžio ne Liuksemburgo mokamą išmoką.

2. Tuo atveju, kai vienas iš tėvų, nepaisant draudimo kumuliuoti išmokas, pateikia prašymą ir už pirmuosius dvejus vaiko gyvenimo metus gauna ankstesnėje pastraipoje apibūdintą ne Liuksemburgo išmoką, net jeigu jis tai padaro pasibaigus išmokos mokėjimo laikotarpiui, jau išmokėtos mėnesinės išmokos turi būti gražintos. Kai išmoka kumuliuojama su vaiko lavinimo pašalpa, kaip tai nustatyta 299 straipsnyje, už vaiko priežiūros atostogas išmokėtos sumos gražinti nereikalaujama, o vaiko lavinimo pašalpos permoka kompensuojama išskaičiuojant atitinkamas sumas iš būsimų priežiūros atostogų mėnesinių išmokų. Jei ši suma negali būti kompensuota, prieš tai minėta suma turi būti gražinta.

3. Vienas iš tėvų, kuris gavo vaiko lavinimo pašalpą arba atitinkamą ne Liuksemburgo išmoką, nebeturi teisės dėl to paties vaiko gauti išmoką antrą kartą paimtų atostogų laikotarpiu, kol vaikui sueis penkeri metai.

4. Už atostogas, antrą kartą paimtas nesulaukus, kol vaikui sueis penkeri metai, skirta išmoka negali būti mokama kartu su vaiko lavinimo pašalpa arba atitinkama ne Liuksemburgo išmoka, kurios prašė kitas iš tėvų už tą patį vaiką (vaikus), išskyrus padidintą vaiko lavinimo pašalpą už tris ar daugiau vaikų ar neįgalų vaiką arba panašaus pobūdžio ne Liuksemburgo išmoką. Jei abiejų išmokų prašoma už tą patį laikotarpį, skiriama tik vaiko lavinimo pašalpa. Mėnesinės vaiko lavinimo pašalpos arba panašaus pobūdžio ne Liuksemburgo išmoka, jau išmokėtos kartu su vaiko lavinimo pašalpa, kompensuojamos išskaičiuojant atitinkamas sumas iš būsimų mokėtinų mėnesinių priežiūros atostogų išmokų. Jei ši suma negali būti kompensuota, prieš tai minėta suma turi būti gražinta.

5. Jei tas pats tėvas (motina) prašo dviejų panašiais atvejais mokamų išmokų už du skirtingus vaikus, gautinų mėnesinių vaiko lavinimo pašalpų už visas vaiko priežiūros atostogas mokėjimas sustabdomas. Atitinkamos mėnesinės išmokos suma, mokama ne pagal Liuksemburgo sistemą, išskaitoma iš vaiko priežiūros atostogų mėnesinės išmokos sumos, neviršijant šešių už vaiką mokamų mėnesinių išmokų. Jei ši suma negali būti kompensuota, prieš tai minėta suma turi būti grąžinta.“

Pagrindinės bylos ir prejudicinis klausimas

- 16 Šveicarijos piliečiai F. Hliddal ir M. Bornand su savo šeimomis gyvena Šveicarijoje ir dirba skrydžių kapitonais oro transporto bendrovėje Liuksemburge.
- 17 CNPF valdyba atsisakė jiems skirti vaiko priežiūros atostogų išmoką, nes jie neįvykdė Darbo kodekso L.234-43 straipsnyje nustatytų sąlygų, pagal kurias vaiko priežiūros atostogų išmokos prašytojas turi būti įsisteigęs ar nuolat gyventi Liuksemburge arba turi patekti į Bendrijos reglamentų taikymo sritį.
- 18 Gavusi F. Hliddal ir M. Bornand skundą dėl šių CNPF valdybos priimtų sprendimų, *Conseil arbitral des assurances sociales* (Socialinio draudimo arbitražo taryba) 2010 m. rugpjūčio 17 d. sprendimais panaikino minėtus sprendimus, patenkino skundus ir abi bylas grąžino CNPF.
- 19 CNPF dėl abiejų sprendimų pateikė apeliacinį skundą *Conseil supérieur de la sécurité sociale* (Aukščiausias socialinės apsaugos teismas); šis 2011 m. kovo 16 d. sprendimais patvirtino skundžiamus sprendimus.
- 20 CNPF dėl šių sprendimų pateikė kasacinius skundus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui; jis nurodė šešis pagrindus, kuriuos, išskyrus šeštąjį, pastarasis teismas atmetė savo sprendimais dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą.
- 21 Dėl šeštojo CNPF nurodyto pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunkčio ir 4 straipsnio 1 dalies h punkto pažeidimu, padaryto atsisakant jį taikyti, taikant netinkamai arba neteisingai aiškinant, Kasacinis teismas pažymi, kad *Conseil supérieur de la sécurité sociale*, išnagrinėjusi vaiko priežiūros atostogų išmokos skyrimo tikslus ir sąlygas, padarė išvadą, kad „<...> vaiko priežiūros atostogų išmokos tikslas iš esmės priskirtinas prie susijusių su šeima <...>. Iš esmės ja siekiama padengti arba bent jau sušvelninti finansinius nuostolius, atsirandančius laikinai nustojus vykdyti profesinę veiklą, ir kompensuoti išlaikant, prižiūrint ir auginant mažus vaikus patiriamas išlaidas“.
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, *Conseil supérieur de la sécurité sociale* nustatė, kad „tai, jog idealiu atveju vaiko priežiūros atostogos gali turėti teigiamą poveikį darbo rinkai, nes atitinkamai gali atsilaisvinti tam tikras skaičius darbo vietų, kurias galėtų užimti bedarbiai, arba atsižvelgiant į priimtas organizacines priemones <...> paskatinti tinkamiau paskirstyti auklėjimo užduotis tarp tėvų ir motinų, nepakeičia jos pagrindinio tikslo“.
- 23 Abejodamas dėl to, ar išmoka, kaip antai Liuksemburgo teisės aktuose nustatyta vaiko priežiūros atostogų išmoka, gali būti kvalifikuojama kaip išmoka šeimai pagal Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktį ir 4 straipsnio 1 dalies h punktą, Kasacinis teismas nusprendė sustabdyti bylą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą, kuris byloje C-216/12 ir C-217/12 yra tapatus:

„Ar išmoka, kaip antai Socialinės apsaugos kodekso 306-308 straipsniuose nustatyta vaiko priežiūros atostogų išmoka, yra išmoka šeimai, kaip ji suprantama pagal Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktį ir 4 straipsnio 1 dalies h punktą, taikytinus pagal EB-Šveicarijos susitarimo II priedo A skyriaus 1 punktą ir 1999 m. birželio 21 d. Liuksemburge pasirašytą Baigiamąjį aktą?“

- 24 2012 m. birželio 13 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-216/12 ir C-217/12 buvo sujungtos.

Dėl prejudicinio klausimo

- 25 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktis ir 4 straipsnio 1 dalies h punktas turi būti aiškinami taip, kad vaiko priežiūros išmoka, kokia nustatyta pagal Liuksemburgo teisę, yra išmoka šeimai, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 1408/71.

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

- 26 CNPF pirmiausia nurodo, kad Teisingumo Teismas turi nuspręsti neturįs jurisdikcijos atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą, nes nagrinėjamu atveju EB–Šveicarijos susitarimas netaikytinas. Liuksemburgo teisės aktai dėl vaiko priežiūros atostogų buvo priimti remiantis 1999 m. vasario 12 d. įstatymu, kuriuo į nacionalinę teisę perkelta 1996 m. birželio 3 d. Tarybos direktyva 96/34/EB dėl Bendrojo susitarimo dėl vaiko priežiūros atostogų, sudaryto tarp UNICE, CEEP ir ETUC (OL L 145, p. 4; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 285). Šveicarijos pilietis negali pasiremti šią direktyvą perkeliančiomis nacionalinės teisės nuostatomis, nes nei minėtas susitarime, nei jo prieduose nedaroma nuoroda į minėtą direktyvą.
- 27 Subsidiariai CNPF teigia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama vaiko priežiūros atostogų išmoka negali būti laikoma socialinės apsaugos išmoka. Šiuo klausimu ji pažymi, kad tai, ar bus suteiktos vaiko priežiūros atostogos, vadinasi, ir teisė į vaiko priežiūros atostogų išmoką, priklauso nuo individualaus ir iš dalies diskrecinio darbdavio sprendimo, o ne nuo iš anksto teisės aktais apibrėžtos situacijos.
- 28 Be to, ji teigia, kad vaiko priežiūros atostogų išmoka nepatenka į jokią Reglamento Nr. 1408 4 straipsnio 1 dalies h punkte nurodytą išmokų kategoriją.
- 29 Minėta išmoka nėra išmoka šeimai, bet, atsižvelgiant į Reglamentą Nr. 1408/71, ji yra labiau susijusi su vaiko priežiūros atostogų laikotarpiu mokama savanoriško nedarbo išmoka. Iš tiesų pagrindinėje byloje nagrinėjama vaiko priežiūros atostogų išmoka nėra priedas prie pajamų ir ja nesiekama padengti šeimos išlaidų. Ši išmoka yra pagal darbo sutartį mokamo darbo užmokesčio forma arba bent jau nuo šio užmokesčio priklausanti išmoka, todėl turi būti laikoma pakaitinėmis pajamomis. Ši išmoka taip pat nėra priedas prie pajamų, ji faktiškai sudaro išmokos gavėjo pajamas. Ji nustojama mokėti pasibaigus vaiko priežiūros atostogoms, nors išlaidos, susijusios su vaiku, lieka tokios pačios.
- 30 CNPF teigimu, toliau nurodomi veiksniai taip pat neleidžia nagrinėjamą vaiko priežiūros atostogų išmoką laikyti išmoka šeimai pagal minėtą reglamentą. Ši išmoka gali būti išmokėta tiek tėvui, tiek motinai už tą patį vaiką, jei abu tėvai dirba ir jos suma, neatskaičius mokesčių, viršija nekvalifikuoto darbininko gaunamą minimalų darbo užmokesį. Be to, pagal Liuksemburgo teisę numatyta teisė į vaiko priežiūros atostogas suteikiama tėvams, kaip darbuotojams, individualiai ir joks kitas jų šeimos narys negali jos gauti. Pagaliau Liuksemburgo Didžioji Hercogystė nepadarė pranešimo pagal Reglamento Nr. 1408/71 5 straipsnį.
- 31 F. Hliddal ir M. Bornand, teigia, kad į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo klausimą reikia atsakyti teigiamai.

- 32 Pirmiausia jie teigia, kad vaiko priežiūros atostogų išmoka iš tikrųjų yra socialinės apsaugos išmoka. Iš tiesų ji suteikiama be individualaus asmeninių poreikių vertinimo, remiantis teisės aktais apibrėžta situacija, t. y. tada, kai išmokos prašytojas įrodo, kad išėjo vaiko priežiūros atostogų. Nors vaiko priežiūros atostogų suteikimo sąlygas vertina tik darbdavys, klausimą, ar suteikti išmoką, sprendžia išmoką mokanti socialinės apsaugos įstaiga.
- 33 Vaiko priežiūros atostogų išmoka taip pat laikytina išmoka šeimai, nes ji skiriama bet kuriam iš pagal darbo sutartį dirbančių tėvų, gimus vienam ar daugiau vaikų ar jį (juos) įsivaikinus, - juos išmokos gavėjas turi auginti ir lavinti savo šeimoje visu vaiko priežiūros atostogų laikotarpiu. Šia išmoka iš esmės tiesiogiai siekiama padengti šeimos išlaidas. Ji skirta leisti vienam iš tėvų skirti visą savo laiką lavinti mažą vaiką ir labiau nukreipta atlyginti už vaiko priežiūros paslaugą, apmokėti kitas vaiko priežiūros ir priežiūros išlaidas ir, kai reikia, sušvelninti finansinius nuostolius, atsiradusius atsisakius pajamų iš profesinės veiklos. Pagaliau tai, kad mokėjimo įstaiga buvo pasirinkta CNPF, pabrėžia minėtos išmokos šeiminių pobūdį.
- 34 Europos Komisija iš pradžių pažymi, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas Teisingumo Teismui nepateikė klausimo, ar Šveicarijos piliečiai gali gauti pagrindinėje byloje nagrinėjamą Liuksemburgo teisės aktuose numatytą išmoką, todėl šis teismas neturėtų į jį atsakyti.
- 35 Komisija mano, kad atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą laikytina, jog pagal Liuksemburgo teisę numatyta vaiko priežiūros atostogų išmoka yra socialinės apsaugos išmoka, o ne darbo užmokeskis, kaip jis suprantamas pagal Sąjungos teisę. Iš tiesų laisvo darbuotojų judėjimo srityje darbo užmokesčio sąvoka iš principo reiškia, kad egzistuoja darbo santykiai. Tačiau jei darbuotojas yra vaiko priežiūros atostogose, darbo santykiai yra suspenduoti. Be to, šioje byloje vaiko priežiūros atostogų išmokos finansuojamos didesnėmis socialinėmis įmokomis, kurios surenkamos iš prekybos degalais.
- 36 Be to, Komisija teigia, kad ši byla yra susijusi su šeimos išmoka, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktį ir 4 straipsnio 1 dalies h punktą. Šiuo klausimu Komisija remiasi, be kita ko, tuo, kad pagal Socialinės apsaugos kodekso 308 straipsnį vaiko lavinimo pašalpa negali būti kumuliuojama nei su vaiko priežiūros išmoka, nei su už vaiko priežiūros atostogas užsienyje mokama išmoka už tą patį vaiką. Tokios kumuliaciją draudžiančios nuostatos yra būdingos išmokoms šeimai. Be to, minėtos išmokos suma yra nustatyto dydžio ir nepriklauso nuo atitinkamo darbuotojo prieš tai gauto darbo užmokesčio.

Teisingumo Teismo atsakymas

- 37 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad CNPF ginčija EB–Šveicarijos susitarimo taikymą pagrindinėms byloms, taigi ir Teisingumo Teismo kompetenciją atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą.
- 38 Kaip teisingai pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, EB–Šveicarijos susitarime pateikta aiški nuoroda į Reglamentą Nr. 1408/71 išplečia šio reglamento taikymo sritį Šveicarijos piliečių atžvilgiu. O pateikiamu klausimu dėl šio reglamento išaiškinimo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nori išsiaiškinti, ar tokia vaiko priežiūros atostogų išmoka, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, patenka į materialinę šio reglamento taikymo sritį taip, kad jai taikoma šiame susitarime nurodyta nuoroda į tą patį reglamentą ir jos gali reikalauti Šveicarijos pilietis. Be to, tai, kad susitarime nėra nuorodos į Direktyvą 96/34, kurią, CNPF manymu, į nacionalinę teisę siekiama perkelti 1999 m. vasario 12 d. Įstatymu dėl vaiko priežiūros atostogų ir atostogų dėl šeiminių priežasčių įsteigimo, šiuo klausimu neturi reikšmės pagrindinėms byloms.
- 39 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas turi kompetenciją atsakyti į pateiktą klausimą.

- 40 Pirmiausia reikia išnagrinėti, ar vaiko priežiūros atostogų išmoka turi būti laikoma „užmokesčiu“, kaip jis suprantamas pagal SESV 157 straipsnį, ar „socialinės apsaugos išmoka“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą (EEB) Nr. 1408/71.
- 41 Pagal SESV 157 straipsnio 2 dalį „užmokestis“ – tai įprastinis bazinis arba minimalus darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis grynaisiais arba natūra, kuri darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai gauna iš darbdavio už savo darbą“. Pagal nusistovėjusią teismo praktiką minėtą sąvoka apima, be kita ko, bet kokią atlygį grynaisiais arba natūra esamuoju laiku ar ateityje, su sąlyga, kad jį moka, nors ir netiesiogiai, darbdavys darbuotojui už jo darbą, nesvarbu, ar pagal darbo sutartį, ar pagal teisės nuostatas, ar savanoriškai (žr. 1990 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Barber*, C-262/88, Rink. p. I-1889, 12 punktą; 1998 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *Høj Pedersen ir kt.*, C-66/96, Rink. p. I-7327, 32 punktą; 2000 m. kovo 30 d. Sprendimo *JämO*, C-236/98, Rink. p. I-2189, 39 punktą ir 2004 m. kovo 30 d. Sprendimo *Alabaster*, C-147/02, Rink. p. I-3101, 42 punktą).
- 42 Tačiau, viena vertus, darbuotojo, išėjusio vaiko priežiūros atostogų, į kurias jis turi teisę pagal nacionalinę teisę, kurių metu jam mokama vaiko lavinimo pašalpa, padėtis yra ypatinga ir jos negalima lyginti su visą laiką dirbančio vyro arba moters situacija, nes išėjus į šias atostogas suspenduojama darbo sutartis, taigi, ir atitinkamos darbdavio ir darbuotojo pareigos (žr. 1999 m. spalio 21 d. Sprendimo *Lewen*, C-333/97, Rink. p. I-7243, 37 punktą ir 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Gómez-Limón Sánchez-Camacho*, C-537/07, Rink. p. I-6525, 57 punktą).
- 43 Kita vertus, iš bylos medžiagos nematyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama išmoka, bent netiesiogiai, mokėtų pats darbdavys.
- 44 Iš pirma pateiktų svarstymų matyti, kad nagrinėjama vaiko priežiūros atostogų išmoka nėra užmokestis, kaip jis suprantamas pagal SESV 157 straipsnį.
- 45 Antra, svarbu patikrinti, ar vaiko priežiūros atostogų išmoka, kaip antai numatyta Socialinės apsaugos kodekso 306 straipsnyje, atitinka teismo praktikoje nustatytus išmokos pripažinimo „socialinės apsaugos išmoka“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 1408/71, kriterijus.
- 46 Iš pradžių pažymėtina, kad tai, jog Liuksemburgo vyriausybė, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1408/71 5 straipsnį, nedeklaravo, kad Socialinės apsaugos kodekso 306 straipsnyje numatyta vaiko priežiūros atostogų išmoka patenka į režimą, kuriam taikoma to paties reglamento 4 straipsnio 1 dalis, savaime nereiškia, jog ši išmoka nepatenka į minėto reglamento taikymo sritį (žr., be kita ko, 1977 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *Beerens*, 35/77, Rink. p. 2249, 9 punktą ir 1999 m. kovo 15 d. Sprendimo *Offermanns*, C-85/99, Rink. p. I-2261, 26 punktą).
- 47 Be to, kvalifikacija, kuri pagal nacionalinę teisę priskirta tam tikrai išmokai, nėra lemiamas vertinantis, ar ši išmoka patenka į Reglamento (EEB) Nr. 1408/71 materialinę taikymo sritį (žr. 1992 m. liepos 16 d. Sprendimo *Hughes*, C-78/91, Rink. p. I-4839, 14 punktą; 1996 m. spalio 10 d. Sprendimo *Hoever ir Zachow*, C-245/94 ir C-312/94, Rink. p. I-4895, 17 punktą ir minėto Sprendimo *Offermanns* 37 punktą).
- 48 Remiantis nusistovėjusia teismo praktika, išmoka gali būti laikoma socialinės apsaugos išmoka tada, kai ji suteikiama gavėjams neatsižvelgiant į individualų ir diskrecinį asmeninių poreikių vertinimą remiantis teisės aktais apibrėžta situacija ir kai ji susijusi su viena iš Reglamento Nr. 1408/71 4 straipsnio 1 dalyje aiškiai išvardytų sričių (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Hughes* 15 punktą; 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *Hosse*, C-286/03, Rink. p. I-1771, 37 punktą; 2007 m. gruodžio 18 d., Sprendimo *Habelt ir kt.*, C-396/05, C-419/05 ir C-450/05, Rink. p. I-11895, 63 punktą ir 2008 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Petersen*, C-228/07, Rink. p. I-6989, 19 punktą).

- 49 Nors CNPF teigia, kad teisinė padėtis, kuri sudaro pagrindą teisei į vaiko priežiūros atostogų išmoką atsirasti, priklauso *in fine* nuo darbdavio sprendimo suteikti ar ne vaiko priežiūros atostogas, vis dėlto ši išmoka suteikiama remiantis teisės aktais apibrėžta situacija ir nedarant jokio individualaus ir diskrecinio asmens interesų vertinimo.
- 50 Šiuo klausimu, kaip tai pažymėjo F. Hliddal ir M. Bornand, reikia skirti vaiko priežiūros atostogų skyrimo sąlygas nuo šios išmokos skyrimo, konstatavus teisės aktais apibrėžtą situaciją, sąlygų. Išmokai kvalifikuoti yra svarbios tik pastarosios sąlygos.
- 51 Kadangi tokia vaiko priežiūros atostogų išmoka, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, tenkina pirmąją iš dviejų šio sprendimo 48 punkte minėtų sąlygų, dar reikia išnagrinėti, ar, atsižvelgiant į šios išmokos sudėtinę dalis, pirmiausia į jos skyrimo tikslus ir sąlygas, ji yra išmoka šeimai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktį ir 4 straipsnio 1 dalies h punktą, ar tai veikiau yra pakaitinės pajamos, panašios į bedarbio išmokas.
- 52 Išmoka, kaip antai pagrindinėje byloje nagrinėjama vaiko priežiūros atostogų išmoka, nėra bedarbio išmoka. Iš tiesų Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog norint atskirti įvairias socialinės apsaugos išmokas reikia atsižvelgti į rizikos, dėl kurios mokama kiekviena išmoka, sritis. Taigi, bedarbio išmoka mokama dėl rizikos, susijusios su vis dar darbingo darbuotojo pajamų praradimu netekus darbo. Išmoka, skiriama, kai realizuojasi tokia rizika, t. y. praradus darbą, ir nebeprisitaiko, kai tokios aplinkybės išnyksta, t. y. kai suinteresuotas asmuo imasi atlygintinos veiklos, laikytina bedarbio išmoka (žr. 2006 m. liepos 18 d. Sprendimo *De Cuyper*, C-406/04, Rink. p. I-6947, 27 punktą).
- 53 Tačiau taip nėra asmens, kuris gauna tokią vaiko priežiūros atostogų išmoką, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, atveju. Toks asmuo neprarado savo darbo, o tik nusprendė sustabdyti darbo santykius.
- 54 Taip pat pažymėtina, kad pagal iš dalies pakeisto Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktį sąvoka „išmokos šeimai“ reiškia visas išmokas natūra arba pinigais, skirtas šeimos išlaidoms padengti. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas nusprendė, kad išmokos šeimai yra skirtos socialiai paremti šeimą išlaikančius darbuotojus, leidžiant savivaldos institucijai kompensuoti dalį tokių išlaidų (žr. 1985 m. liepos 4 d. Sprendimo *Kromhout*, 104/84, Rink. p. 2205, 14 punktą ir minėto Sprendimo *Offermanns*, C-85/99, Rink. p. I-2261, 38 punktą).
- 55 Minėtoje nuostatoje nustatyta frazė „šeimos išlaidoms padengti“ turi būti aiškinama taip, kad ji pirmiausia susijusi su viešąja parama šeimos biudžetui, siekiant palengvinti apmokėti auginant vaikus patiriamas išlaidas (minėto Sprendimo *Offermanns* 41 punktą ir 2002 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Maaheimo*, C-333/00, Rink. p. I-10087, 25 punktą).
- 56 Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad vaiko lavinimo pašalpa, kuria siekiama leisti vienam iš tėvų atsiduoti mažo vaiko auginimui, konkrečiau kalbant, apmokėti vaiko lavinimo išlaidas, padengti kitas priežiūros ir lavinimo išlaidas ir prireikus sušvelninti finansinius sunkumus, kurie atsiranda atsisakius darbo visą darbo dieną, siekiama padengti šeimos išlaidas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktį (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Hoever ir Zachow*, 23 ir 25 punktus).
- 57 Iš minėto Sprendimo *Hoever ir Zachow* 27 punkto matyti, kad tokia išmoka turi būti prilyginama išmokai šeimai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktį bei 4 straipsnio 1 dalies h punktą (žr. 1998 m. birželio 11 d. Sprendimo *Kuusijärvi*, C-275/96, Rink. p. I-3419, 60 punktą).

- 58 Konkrečiau kalbant apie karjeros nutraukimo išmokas, kurios tam tikromis sąlygomis teikiamos, kai karjerą darbuotojai nutraukia pasiimdami vaiko priežiūros atostogas, Teisingumo Teismo jau yra nusprendęs, kad pagrindinėje byloje nagrinėjami vaiko priežiūros atostogų išmokai analogiškos rūšies išmoka prilygintina išmokai šeimai (žr. 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-469/02, 16 punktą).
- 59 Iš visų šių nurodytų aplinkybių matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama vaiko priežiūros atostogų išmoka negali būti laikoma „užmokesčiu“, kaip jis suprantamas pagal SESV 157 straipsnį, ir „socialinės apsaugos išmoka“, atitinkančia Reglamente (EEB) Nr. 1408/71 numatytos išmokos požymius.
- 60 Į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Reglamento Nr. 1408/71 1 straipsnio u punkto i papunktis ir 4 straipsnio 1 dalies h punktas turi būti aiškinami taip, kad vaiko priežiūros atostogų išmoka, kaip antai numatyta Liuksemburgo teisės aktais, yra išmoka šeimai, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 61 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, iš dalies pakeisto ir atnaujinto 1996 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 118/97, iš dalies pakeistu 1998 m. birželio 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1606/98, 1 straipsnio u punkto i papunktį ir 4 straipsnio 1 dalies h punktą reikia aiškinti taip, kad vaiko priežiūros atostogų išmoka, kaip antai numatyta Liuksemburgo teisės aktais, yra išmoka šeimai, kaip ji suprantama pagal šį reglamentą.

Parašai.